שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

גמרא · כיתה ז' · מסכת שבת, כ ע"ב – כג ע"ב

מבחן מסכם: סוגיות חנוכה במסכת שבת: במה מדליקין ונר חנוכה

משך המבחן: 45 דקות · 100 נקודות. ענו על כל השאלות. הניקוד רשום ליד כל שאלה.

1. **חלק א: שאלות בחירה (30 נקודות)**

הקיפו את התשובה הנכונה. כל שאלה: 6 נקודות.

1. לפי רבה, למה אין מדליקים בשבת בפתילות שהמשנה מונה? **(6 נק')**

א. כי הן יקרות מאוד
ב. כי האש "מסכסכת" בהן – האור לא יציב
ג. כי הן "אין נמשכין אחר הפתילה"
ד. כי יש להן ריח רע

2. למה, לפי רב, מותר להדליק בחנוכה גם בפתילות ובשמנים שאסור להדליק בהם בשבת? **(6 נק')**

א. כי חנוכה אינה מן התורה
ב. כי "כבתה אין זקוק לה, ואסור להשתמש לאורה"
ג. כי נר חנוכה דולק רק כמה דקות
ד. כי בחנוכה מדליקים בחוץ

3. מה המשמעות של הכלל "הדלקה עושה מצוה"? **(6 נק')**

א. העיקר שהנר יעמוד במקומו
ב. המצווה היא פעולת ההדלקה עצמה, ולכן חרש, שוטה וקטן שהדליקו "לא עשה ולא כלום"
ג. מותר להדליק נר אחד מחברו
ד. כל אחד יכול להדליק בשביל כל אחד

4. ביום הראשון של חנוכה, כמה ברכות מברך המדליק? **(6 נק')**

א. אחת
ב. שתיים
ג. שלוש
ד. ארבע

5. לפי רבא, מה עדיף כשאין כסף לשניהם: נר חנוכה או קידוש היום? **(6 נק')**

א. קידוש היום, כי הוא תדיר
ב. נר חנוכה, משום פרסומי ניסא
ג. שניהם שווים
ד. הגמרא נשארה בספק (תיקו)

2. **חלק ב: מונחים, ארמית ומבנה (30 נקודות)**

6. תרגמו לעברית: (א) מאי טעמא (ב) קסבר (ג) טפי (ד) מהדר **(8 נק')**

_____

_____

7. מה פירוש "עד שתכלה רגל מן השוק"? מי הם "תרמודאי", לפי רש"י? **(7 נק')**

_____

_____

_____

8. הגמרא שואלת על ברכת נר חנוכה "והיכן צונו?". למה השאלה נשאלת דווקא כאן, ומה שתי התשובות? **(8 נק')**

_____

_____

9. מה הנימוק של רבי יהושע בן לוי לכך שנשים חייבות בנר חנוכה? **(7 נק')**

3. **חלק ג: קריאה והבנה (25 נקודות)**

קראו את הקטע מהגמרא וענו על השאלות.

אָמַר רָבָא: פְּשִׁיטָא לִי, נֵר בֵּיתוֹ וְנֵר חֲנוּכָּה — נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף, מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ. נֵר בֵּיתוֹ וְקִידּוּשׁ הַיּוֹם — נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף, מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ. בָּעֵי רָבָא: נֵר חֲנוּכָּה וְקִידּוּשׁ הַיּוֹם מַהוּ? קִידּוּשׁ הַיּוֹם עָדִיף — דִּתְדִיר, אוֹ דִילְמָא נֵר חֲנוּכָּה עָדִיף — מִשּׁוּם פַּרְסוֹמֵי נִיסָּא? בָּתַר דְּבַעְיַה, הֲדַר פַּשְׁטַהּ: נֵר חֲנוּכָּה עָדִיף, מִשּׁוּם פַּרְסוֹמֵי נִיסָּא.

(שבת כג ע"ב; נוסח הגמרא מתוך ספריא, כפי שהוא מופיע בשיעור 4 ביחידה)

10. השלימו לפי הקטע: (א) נר ביתו מול נר חנוכה – מה עדיף, ולמה? (ב) נר ביתו מול קידוש היום – מה עדיף, ולמה? **(8 נק')**

11. בשאלה "נר חנוכה וקידוש היום מהו?" – מה הנימוק של כל צד, ומה הכריע רבא בסוף? **(9 נק')**

12. לפי רש"י, מהו "נר ביתו", ולמה הוא קשור ל"שלום ביתו"? **(8 נק')**

4. **חלק ד: שאלת חשיבה (15 נקודות)**

13. השאלה הגדולה של היחידה: למי נועד נר חנוכה – להאיר לי, או לפרסם את הנס לאחרים? ומה דעתכם על כך שרבא מעדיף את "שלום ביתו" גם על פני נר חנוכה? כתבו 4–5 משפטים, עם ראיות משני שיעורים לפחות. **(15 נק')**